

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Sted:
Tromsø

Dato:
05.05.2021

Vår ref.(bes oppgitt ved svar):

Deres ref.:
Vegard Árthun
Bergane

Forsvarsbygg
Postboks 405 Sentrum
0103 Oslo

Saksbehandler:
Bjørn Arne Karlsen

Inspeksjonsrapport etter tilsyn med Setermoen skyte- og øvingsfelt Kontrollnummer: 2021.129.I.SFTF

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:

Vegard Árthun Bergane

Andre deltagere fra virksomheten:

Thor Erik Bakken

Turid Winther Larsen

Øystein Valdem

Frode Faraas

Ole Olstad

Arne Fedje

Morten Asbjørnsen

*Fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark/
Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeaddji:*
Bjørn Arne Karlsen

*Andre deltagere fra Statsforvalteren i Troms
og Finnmark/ Romssa ja Finnmarkku
stáhtahálddašeaddji:*
Per Kristian Krogstad

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra digitalt tilsyn med Forsvarsbygg/Setermoen skyte- og øvingsfelt den 13.04.2021. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark/ Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeaddji avdekket 1 avvik og 2 anmerkning(er) under inspeksjonen.

Avvik:

Virksomhetens internkontroll er ikke tilfredsstillende på tema Ytre miljø

Anmerkninger:

Generelle rutiner for SØF er ikke tilpasset lokale forhold i Setermoen SØF

Forsvarsbygg har siden 2019 analysert på parameterne bly, kobber sink og antimon også på filtrerte prøver, og ikke bare, som angitt i utslippstillatelsen, ufiltrerte prøver

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 5 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

05.05.2021	Per Kristian Krogstad	Bjørn Arne Karlsen
dato	leder forurensningsseksjonen	kontrollør/seniorrådgiver

Statsforvalteren i Troms og Finnmark/ Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji

Kopi av rapporten sendes til:

- Bardu kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: Forsvarsbygg	
Organisasjonsnr.: 975950662	Eies av:
Bransjenr. (NACE-kode): 84.220 - Forsvar	

Kontrollert enhet

Navn: Setermoen skyte- og øvingsfelt	Anleggsnr.: 5416.0025.01
Kommune: Bardu	Fylke: Troms og Finnmark
Anleggsaktivitet: Skyte- og øvingsfelt	
Tillatelse gitt: 18.04.2017	Sist endret: 24.01.2019

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen er en del av Statsforvalterens risikobaserte tilsyn for i år.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Internkontroll
- Utslipp til vann
- Sedimenter og grunnforurensning
- Avfall
- Støy

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Forsvarsbygg plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Statsforvalteren skal kunne avslutte saken, må Forsvarsbygg innen 30. juni 2021 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (sftfpost@statsforvalteren.no) til Statsforvalteren i Troms og Finnmark/ Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji v/Bjørn Arne Karlsen.

4. Varsel om tvangsmulkt for retting av avvik

Statsforvalteren varsler herved at vi vil fatte vedtak om tvangsmulkt (jf. *forurensningsloven* § 73) dersom vi ikke har mottatt en skriftlig bekreftelse på at avvikene er rettet innen 30. juni 2021.

En eventuell tvangsmulkt vil være et engangsbeløp på kr 30 000,-.

Dere har anledning til å kommentere dette varselet. Eventuelle kommentarer må sendes til Statsforvalteren i Troms og Finnmark/ Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji innen to uker etter at denne rapporten er mottatt.

1. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 6. april 2021. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Statsforvalteren i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Forsvarsbygg bli ilagt et gebyr på kr 13 500,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften §§ 39-7. Dette tilsvarer gebyrsats 4 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. §§ 28 og 29 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Troms og Finnmark/ Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji. Statsforvalteren vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Statsforvalteren i Troms og Finnmark/ Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji (jf. offentleglova).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Virksomhetens internkontroll er ikke tilfredsstillende på tema Ytre miljø

Avvik fra:

Forsvarsbyggs utslippstillatelse datert 18.04.2017 for Setermoen skyte- og øvingsfelt, pkt. 2.6 *Internkontroll*

Kommentarer:

Internkontroll

Forsvarsbygg skal sørge for at det er etablert internkontroll for virksomheten i skyte- og øvingsfeltet i henhold til gjeldende forskrift om dette. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at kravene i denne tillatelsen overholdes, i tillegg til forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Forsvarsbygg plikter å ha internkontrollen oppe å gå fra tillatelsen trer i kraft, samt se til at internkontrollen for virksomheten i skyte- og øvingsfeltet til enhver tid er oppdatert. Internkontrollen skal også omfatte rutiner for registrering og håndtering (lukking) av avvik. Forsvarsbygg plikter å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning, og til enhver tid kunne redegjøre for risikoforhold.

Avviket baserer seg på følgende funn:

- Sterkt tungmetallforurensede masser er ikke omtalt i Forsvarsbyggs temaveileder 4121 Håndbok for farlig avfall.
  - Tabell 1 i prosedyre FBKS-51-4815 *Drift av mellomlager for tungmetallforurenset jord og masse fra skyte- og øvingsfelt* angir skytebanemasser med blyinnhold over 2500 mg/kg og kobberinnhold over 25000 mg/kg som farlig avfall.
  - I FBKS-51-4815 vises det til en prosedyre FBKS-51-4816 *Riktig håndtering av forurenset jord og masser ved drift- og vedlikeholdsarbeid i SØF*. Denne er ikke fremlagt i forbindelse med tilsynet.
- Det kunne ikke fremlegges prosedyrer for hvordan Forsvarsbygg innhenter og kvalitetssikrer støydata som skal rapporteres i henhold til utslippstillatelsen.
  - Det ble sagt på tilsynet at slike data kan hentes ut fra, eller utledes fra, bestillerprogrammet SMART og miljødatabasen TEAMS. Det ble også opplyst at førstnevnte er under utvikling, og at man for fremtiden vil kunne trekke ut og sammenstille mer relevant informasjon fra disse. Nytt vil også være at telling av dager/netter (begrensninger) vil skje automatisk. Videre ble det sagt at det for tiden jobbes med prosedyrer for innsamling, kontrollregning og rapportering av støydata.

- Nylig reviderte Risiko- og sårbarhetsanalyse for Setermoen SØF (26.01.2021) har ikke vurdert faren for spredning av forurensede masser der slike håndteres (fra skytebane, via mellomlager og til gjenbruk/deponi).
  - All håndtering av forurensede masser kan medføre en fare for spredning av forurensninger, og det er etter Statsforvalterens mening nødvendig å være seg bevisst denne muligheten.
- Statsforvalteren kunne ikke se at det var utarbeidet tilfredsstillende akseptkriterier for spredning av forurensede masser.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Generelle rutiner for SØF er ikke tilpasset lokale forhold i Setermoen SØF.

Kommentarer:

Eksempler på dette er:

FBKS-51-4814 Etablering av mellomlager for tungmetallforurenset jord i skyte- og øvingsfelt

- Mellomlageret er ikke plassert geografisk eller koordinatfestet
- Under *Definisjoner/behandling* står det at det kan blandes inn kjemiske stoff som reduserer metallenes korrosjon og utlekking. Kjemiske tilsetninger benyttes ikke i SSØF, ble det opplyst, og vil også være i strid med vilkårene i utslippstillatelsen.

FBKS-51-4815 Drift av mellomlager for tungmetallforurenset jord og masse fra SØF

- Under *Definisjoner/energidepende materialer* står det at FB hovedsakelig bruker sand og gummigranulat. Gummigranulat benyttes ikke i SSØF, ble det opplyst.
- Under *Ansvar* står det at ny rammeavtale for «levering av forurensede masser fra SØF» skal inngås høsten 2020. Ny avtale var ikke inngått på tilsynstidspunktet.
- Under *Beskrivelse* står det at det må tas prøver av massene for å bestemme forurensningsnivå og evt. andre kjemiske parametere. Slike rutiner var foreløpig ikke laget, ble det opplyst, da mellomlageret ikke er tatt i bruk.

FBKS-51-5521 Varsling av støy Setermoen SØF (ikke generell)

- Under *Beskrivelse* står det at naboer og berørte skal varsles gjennom e-post eller SMS. Det ble opplyst at det ikke benyttes SMS. Det ble også sagt at generell varsling av «mest støyende aktivitet» gjøres på hjemmesidene til Forsvarsbygg og Bardu kommune minst 3 dager i forveien. I prosedyren står det senest uken før aktiviteten, noe som satt på spissen kan bety dagen før.

Det er etter Statsforvalterens mening fare for at generelle prosedyrer, som omfatter både aktuelle og ikke aktuelle forhold, lett kan virke villedende. Viktigere er det at prosedyrer som er tilpasset Setermoen SØF er korrekte og/eller samsvarer med praksis.

Anmerkning 2

Forsvarsbygg har siden 2019 analysert på parameterne bly, kobber sink og antimon også på filtrerte prøver, og ikke bare, som angitt i utslippstillatelsen, ufiltrerte prøver.

Kommentarer:

Forsvarsbygg opplyser å ha gått over til å analysere på filtrerte prøver for å tilfredsstille kravet i vannforskriften. Dette fremgår også av Vannovervåking i Setermoen SØF 2020. For å likevel kunne sammenligne analyseresultatene med historisk prøveserie analyseres vannprøvene også på ufiltrerte prøver. Derfor resulterer forholdet i kun en anmerkning. Dette er imidlertid en uheldig og uavklart situasjon som må avklares.

Dersom Forsvarsbygg ønsker at analyser på metaller primært skal utføres på filtrerte prøver må det søkes om endring av tillatelsen. Så er det selvfølgelig fritt opp til Forsvarsbygg å også analysere på ufiltrerte vannprøver for å bygge videre på en historisk prøveserie.

Generelt: Dersom Forsvarsbygg ønsker endringer i utslippstillatelsen må det søkes forurensningsmyndigheten om dette før endringer innføres.

8. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Statsforvalteren